

Karta tal-Komunitajiet Lokali għal pajsagġi kulturali abitabbli fil-Port il-Kbir

Spazju għal Uliedna

Motivazzjoni

Aħna, ir-rappreżentanti tal-Komunitajiet Lokali tal-lokalitajiet rispettivi tagħna fiz-zona tal-Port il-Kbir,

- konvinti li **I-Spazji Miftuħin Ħodor u Blu u I-Pajsagġi Kulturali** huma riżors ta' importanza kritika għall-komunitajiet li nirrappreżentaw, u
- konxji li r-riżorsi naturali u storiċi tar-reġjun għandhom impatt qawwi fuq il-benessri soċjali, mentali, fiżiku u ekonomiku tal-komunitajiet tagħna, u
- impenjati li nonoraw ir-responsabbiltà li nagħtu lil uliedna u ulied uliedna kwalità ta' ħajja aħjar, u
- impenjati li naħdmu id f'id, flimkien ma' sħab bl-istess impenn, biex nippjanaw, b'mod olistiku u kollettiv, il-ħarsien u l-qsim tal-pajsagġi kulturali tar-reġjun tal-Port il-Kbir, u
- impenjati li nipromwov u r-reġjun tal-Port il-Kbir **bħala zona ta' rikreazzjoni u patrimonju ekoloġiku** u bħala **destinazzjoni ta' turizmu ta' kwalità ta' valur lokali, nazzjonali u Ewropew**, u biex tinħoloq mogħdija reġjonali ta' patrimonju ekoloġiku li taqsam id-diversi lokalitajiet.

permezz ta' din il-Karta, inħaddnu u nipromwov u il-prinċipji li ġejjin u, **b'vuċi waħda**, insejġu & nistiednu lill-awtoritajiet, min jippjana, kull min għandu interess, min jiddeċiedi u l-NGOs, f'kull livell, biex isostnu dawn il-prinċipji:

Prinċipji u Impenji

A. Spazji Miftuħin Fodor u Blu

L-Ispazji Fodor u Blu fir-reġjun tal-Port il-Kbir huma riżors prezżjuż u limitat ta' importanza fundamentali għall-benessri tal-komunità u tan-nazzjon. Spazji fodor u miftuħin ta' ċerta importanza f'dan ir-reġjun jinkludu l-imsaġar tul is-swar tal-Kottonera, b'mod partikolari dawk bejn is-swar tal-Kottonera u dawk ta' Santa Margerita.

L-Ispazji Miftuħin Fodor u Blu joffru diversi benefiċċji għal saħħitna, l-ambjent u l-ekonomija. L-ispazji blu huma essenzjali għall-benessri mentali, fiżiku u soċjali. L-ispazji fodor għandhom rwol kritiku fis-sostenibbiltà ambjentali, b'mod partikolari f'ambjent urban b'popolazzjoni għolja.

Barra minn hekk, l-Ispazji Miftuħin Fodor u Blu jagħmlu parti mill-patrimonju naturali u storiku tagħna, kif ukoll parti mill-memorja nazzjonali. Jistgħu jattiraw viżitaturi lokali u internazzjonali, b'potenzjal qawwi għal tkabbir ekonomiku.

Huwa rikonoxxut ukoll li l-ġenerazzjonijiet ta' issa u tal-futur għandhom dritt inaljenabbli għall-aċċess u t-tgawdija tal-Ispazji Fodor u Blu tar-reġjun.

Fid-dawl ta' dan kollu, il-ħarsien u l-ġestjoni sostenibbli tal-Ispazji Fodor u Blu fir-reġjun tal-Port il-Kbir huma ta' importanza kruċjali għall-benefiċċju tal-ġenerazzjonijiet preżenti u tal-futur.

Għal dan il-għan, il-Firmatarji ta' hawn taħt jimpenjaw ruħhom li jaħdmu, flimkien ma' sħab idonji, biex iħarsu u jtejbju l-Ispazji Fodor u Blu ta' dan ir-reġjun. B'mod partikolari, għandna l-ħsieb li:

- **Inwettqu** inventarju u analiżi tal-qagħda tal-Ispazji Fodor u Blu fil-lokalitajiet tagħna bil-għan li nistabbilixxu kif jistgħu jiħarsu aħjar u jsiru aktar sostenibbli.
- **Niżviluppaw** għarfien aħjar tal-ekosistemi preżenti f'dawn iż-żoni, kif jikkontribwixxu għall-biodiversità, it-theddid li qed jiffaċċjaw u l-opportunitajiet li jipprovdu għal ġestjoni aktar sostenibbli fil-futur.
- **Nimmaniġjaw** l-imsaġar madwar is-Swar tal-Kottonera b'mod sostenibbli sabiex nikkonservaw dawn l-imsaġar bħala pulmun aħdar ewlieni u post ta' skiet fin-Nofsinhar għall-benefiċċju tal-komunitajiet lokali u t-turisti li jżuruna.
- **Niżviluppaw** mogħdija reġjonali tal-patrimonju ekoloġiku li taqsam id-diversi lokalitajiet. Din il-mogħdija tal-patrimonju ekoloġiku sservi ta' vetrina għall-kuntest storiku, kulturali u turistiku tas-swar waqt li tħares iż-żoni fodor. Dan jitwettaq bis-sehem attiv tas-soċjetajiet lokali fl-oqasma tal-patrimonju u l-istorja.
- **Insostnu** d-dritt tal-pubbliku li jkollu aċċess bla periklu għall-Ispazji Fodor u Blu u jgawdihom.
- **Invaraw** programm ta' Komunikazzjoni, Edukazzjoni u Għarfien Pubbliku dwar l-Ispazji Miftuħin Fodor u Blu immirat ukoll lejn il-ġenerazzjonijiet iżgħar sabiex xogħolna ma jmutx magħna.

B. Żoni tax-Xtut

Il-mollijiet u x-xtut tar-reġjun tal-Port il-Kbir huma riżors ieħor uniku li fil-preżent mhux użat biżżejjed u żdingat b'mod sinifikanti. Waqt li nifhmu l-ħtieġa li ċerti industriji u kummerċ irid ikun tul din iż-żona kostali, il-Firmatarji jirrikonoxxu li **d-dritt tal-pubbliku li jkollu aċċess bla periklu u li jkun jista' jgawdi dan il-post uniku fejn jiltaqgħu l-art u l-baħar** għandu jibqa' jiġi sostnut u stabbilit b'mod legali. Tabilhaqq, huwa meqjus li tali aċċess iżid il-kummerċ u l-attività ekonomika f'din iż-żona.

Għal dan il-għan, il-Firmatarji jistinkaw biex jaqsmu u jħarsu l-mollijiet u x-xtut tar-reġjun tal-Port il-Kbir, għat-tgawdija mill-pubbliku bħala dritt inaljenabbli. B'mod aktar speċifiku, nintrabtu li:

- **Inħarsu** l-mollijiet u x-xtut tar-reġjun tal-Port il-Kbir minn aktar encroachment minħabba żvilipp inkompatibbli u inkongruwu.
- **Niddefendu** d-dritt inaljenabbli tal-pubbliku li jkollu aċċess bla periklu u li jkun jista' jgawdi l-mollijiet u x-xtut tar-reġjun tal-Port il-Kbir u li jkompli jirkupra dawn id-drittijiet fejn kienu ġew miċħuda fil-passat.
- **Noħolqu** mogħdija Ħadra u Blu tul ix-xatt mis-sit tal-Power Station tal-Marsa sat-Tlett lbliet. Dan ikun jinkludi l-ftuħ u t-tindif ta' dan ix-xatt għat-tgawdija mill-pubbliku, ir-restawr ta' binjiet storiċi tul din il-mogħdija u l-ħolqien ta' kuritur ġdid aħdar tul din il-mogħdija kostali, waqt li nħarsu l-biodiversità f'dan l-ambjent marittimu importanti.

C. Is-Siġar

Is-siġar kollha fil-lokalitajiet tagħna, indipendentament mill-età jew l-istatus ta' ħarsien tal-ispeċi, huma parti mill-**pajsaġġ kulturali u l-ekosistemi tal-lokalitajiet tagħna u l-memorji kollettivi**. Is-siġar għandhom ukoll valuri ta' rikreazzjoni, kultura, estetika u tas-saħħa għall-komunitajiet tagħna.

Fid-dawl ta' dan, il-Firmatarji jistinkaw biex:

- **Jiżguraw** li ma ssir l-ebda ħsara, traspjant, żbir jew qluġħ mill-għeruaq ta' tali siġar mingħajr konsultazzjoni minn qabel ma' esperti fil-qasam.
- **Jirrijabilitaw** żoni ħodor żdingati u joħolqu żoni ħodor ġodda fil-qalba taż-żoni urbani, industrijali u kummerċjali ta' dan ir-reġjun. Ir-rijabilitazzjoni u l-konservazzjoni taż-żoni ħodor tar-reġjun jitwettqu b'mod ekoloġikament xieraq u sostenibbli.
- **Iżidu** l-biodiversità indigena fl-Ispazji Ħodor u Blu tar-reġjun.
- **Jaddottaw** metodi ta' irriġazzjoni sostenibbli għaž-żoni ħodor tar-reġjun.
- **Jiżguraw** li l-ġibjuni sotterranju u l-bjar pubbliċi ssirilhom manutenzjoni u l-ilma tax-xita jinġabar sabiex jintuza għat-tisqija tal-ġonna pubbliċi u żoni ħodor.

D. Ħamrija, Art Agrikola u Widien

Il-ħamrija hija "sponża" tal-karbonju li jeħtieġ li tiġi ppriservata sabiex tgħin fit-trażżin tal-emissjonijiet li jikkontribwixxi għall-bdil fil-klima. Il-ħamrija u l-art agrikola **għandha wkoll valur ekonomiku sinifikanti għall-familji tal-bdiewa** li jipproduċu prodotti lokali.

*Il-firmatarji jirrikonoxxu l-valur ta' ħamrija li **mhix mirduma (unsealed)** u tal-art agrikola. Nagħrfu wkoll l-importanza tal-ħarsien u konservazzjoni tal-ispazji aperti li baqa' fil-widien, fid-dawl tal-valur li għandhom bħala unitajiet ġeoloġiċi, idroloġiċi u ekoloġiċi.*

Għaldaqstant, naħdmu biex:

- **Inwaqqfu/nevitaw** l-irdim (sealing) estensiv tal-ħamrija permezz ta' aktar bini f'żoni ħodor u agrikoli.
- **Inreġġgħu** lura tali xogħlijiet ta' rdim (sealing) li seħħew fil-passat fejn ikun possibbli u xieraq.
- **Niżguraw** li r-restawr tal-widien, bħal Wied Blandun, isir permezz ta' metodi olistiċi b'intervenzjoni minima li tirrispetta mhux biss il-patrimonju storiku u agrikolu li għandu iżda wkoll il-valur xjentifiku, ekoloġiku u rikreazzjonali.

E. Patrimonju Mibni

L-ispazji Miftuħin Ħodor u Blu fir-reġjun tal-port huma **inseparabbli mit-tessut tal-patrimonju mibni** tar-reġjun, fejn l-aktar element li jispikka huma s-swar. Il-konservazzjoni u ġestjoni olistiċi u integrati tal-pajsaġġ urban storiku huma inseparabbli mill-ġestjoni sostenibbli u t-tgawdija tal-ispazji Ħodor u Blu u l-valuri naturali kif ukoll ta' patrimonju kulturali li għandhom. Barra minn hekk, **il-patina tal-binjiet storiċi hija element integrali** tal-valur estetiku u dokumentarju tagħhom u tal-pajsaġġ kulturali tal-lokalitajiet tagħna u għandha tiġi ppriservata.

Il-Firmatarji jintrabtu li jikkoperaw b'mod olistiku biex iħarsu il-pajsaġġ urban storiku, inklużi s-swar u l-ispazji ħodor ta' madwarhom. B'mod aktar speċifiku, nibtrabtu li:

- **Nippromwov**u prattiċi xierqa fil-konservazzjoni u l-ġestjoni tal-pajsaġġ storiku urban li jkun konformi mal-prinċipji tal-Memorandum ta' Vjenna dwar "World Heritage and Contemporary Architecture - Managing the Historic Urban Landscape".
- **Inqajmu** kuxjenxa fost dawk kollha involuti biex niżguraw li l-proġetti kollha ta' konservazzjoni li jseħħu fil-lokalitajiet tagħna jirrispettaw u jzommu l-patina tal-binjiet permezz ta' **dikjarazzjonijiet tal-metodi** u miżuri prattiċi oħrajn biex jiġu żgurati li ma jkunx hemm tindif żejjed.
- **Ninstallaw** illuminazzjoni addattata li ttejjeb il-leġibbiltà tal-patrimonju mibni waqt li tevita aktar tniġġis mid-dawl f'din iż-żona.

F. Partecipazzjoni Ġenwina mill-Pubbliku

Is-suċċess ta' kull ħidma fuq bażi lokali tiddependi mill-partecipazzjoni attiva u l-aċċettazzjoni tal-komunità lokali. Għalhekk, kull proġett ta' intervent irid ikun imħaddan mill-Komunitajiet Lokali li għandhom jingħataw kull opportunità u l-għodda xierqa, b'hal **community mapping** biex jikkontribwixxu għall-pjan. It-tħassib u l-ideat tal-Komunità Lokali għandhom jiġu assimilati tul il-proċess ta' ppjanar kollu permezz ta' **djalogu soċjali estensiv** u konsultazzjoni ġenwina.

Għalhekk, il-Firmatarji jimpenjaw ruħhom li jaħdmu flimkien għal ambjent aħdar u blu aħjar u jikkontribwixxu b'mod attiv għall-proċess kollu ta' ħarsien u titjib tal-pajsagġi kulturali tar-reġjun, b'mod partikolari l-Ispazji Miftuħin Hodor u Blu.